

בש"פ 481/21 - עדן גלנט נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

בש"פ 481/21

לפני: כבוד השופטת ד' ברק-ארז

העורר: עדן גלנט

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע
מיום 21.1.2021 במ"ת 43347-09-20 שניתנה על-
ידי כבוד השופט נ' אבו טהה

תאריך הישיבה: י"ג בשבט התשפ"א (26.1.2021)

בשם העורר: עו"ד נס בן-נתן, עו"ד תום הלפרין

בשם המשיבה: עו"ד סיגל בלום

החלטה

1. בפני ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע מיום 21.1.2021 (מ"ת 43347-09-20, השופט נ' אבו טהה). בית המשפט המחוזי הורה על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים נגדו.

כתב האישום וההליכים עד כה

עמוד 1

2. ביום 17.9.2020 הוגש נגד העורר, יליד 1997, כתב אישום המחזיק תשעה עשר אישומים ונסב בעיקרו על ביצוע עבירות מין בקטינים. על פי המתואר בכתב האישום, העורר, שלערוץ ה"יוטיוב" שלו למעלה מ-22,500 עוקבים, יצר קשר עם קטינים שעקבו ברשת אחר הערוץ שלו, ועם חלקם ניהל מערכת יחסים חברית קרובה. על פי הנטען, במספר רב של אירועים, העורר ניצל את מעמדו כ"אזשייט רשת" מוכרת ופעילה, וכן את הקשר האישי שרקם עם חלק מעוקביו, כך שביצע מעשים מגונים בקטינים באמצעי המדיה השונים דרכם התקשר עמם, הביא את הקטינים לעשיית מעשים מגונים בעצמם, וכן הטריד אותם מינית. על פי אחד האישומים, העורר אף ניצל את מעמדו האמור על מנת להיפגש עם אחד מהקטינים, ובמפגש ניסה לבצע בו מעשי סדום שלא בהסכמתו.

3. בשל המעשים האמורים יוחסו לעורר העבירות הבאות: ניסיון למעשה סדום לפי סעיף 347(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין) בנסיבות סעיפים 345(א)(1) ו-345(ב)(1) לחוק העונשין (שתי עבירות); מעשה מגונה לפי סעיף 348(א) לחוק העונשין בנסיבות סעיפים 345(א)(3) ו-350 לחוק העונשין (עבירות מרובות); מעשה מגונה לפי סעיף 348(א) לחוק העונשין בנסיבות סעיף 345(א)(3) לחוק העונשין (עבירות מרובות); מעשה מגונה לפי סעיף 349(ב) לחוק העונשין (עבירות מרובות); ניסיון למעשה מגונה לפי סעיף 348(ב) לחוק העונשין בנסיבות סעיפים 345(א)(1), 345(ב)(1) ו-350 בצירוף סעיף 25 לחוק העונשין (שלוש עבירות); ניסיון למעשה מגונה לפי סעיף 348(ב) לחוק העונשין בנסיבות סעיפים 345(א)(1) ו-345(ב)(1) בצירוף סעיף 25 לחוק העונשין (שלוש עבירות); הטרדה מינית לפי סעיף 5(א) לחוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח-1998 בנסיבות סעיף 3(א)(6) לחוק (עבירות מרובות); סחיטה באיומים לפי סעיף 428 לחוק העונשין (עבירות מרובות); הדחה בחקירה לפי סעיף 245(א) לחוק העונשין; שיבוש מהלכי משפט לפי סעיף 244 לחוק העונשין.

4. בד בבד עם הגשת כתב האישום הגישה המדינה בקשה למעצרו של העורר עד תום ההליכים נגדו, ובו ביום הורה בית המשפט המחוזי על מעצרו עד למתן החלטה אחרת.

5. בדיון שהתקיים ביום 11.10.2020 הסכים העורר לקיומן של ראיות לכאורה נגדו, אם כי העלה טענות ביחס לחלק מהדברים. עוד ביקש העורר להפנותו לקבלת תסקיר של שירות המבחן. בתום הדיון, על אף התנגדות המדינה, בית המשפט המחוזי נעתר לבקשתו של העורר והורה על הגשת תסקיר של שירות המבחן בעניינו.

6. ביום 19.11.2020 הגיש שירות המבחן את התסקיר מטעמו, ובו צוין בעיקרו של דבר כי קיימת רמת מסוכנות גבוהה להישנות של התנהגות תוקפנית והתנהגות מינית פוגענית מצדו של העורר. שירות המבחן עמד, בין היתר, על כך שלעורר אין עבר פלילי, אולם הדגיש כי הוא נמצא בשלבים ראשוניים בלבד של בחינת דפוסי התנהגותו הבעייתיים. כן צוין כי הוא בעל דחפים מיניים מוגברים. באשר לבחינת האפיק הטיפולי, שירות המבחן ציין כי העורר הביע נכונות להשתלב במסגרת טיפולית חוץ ביתית ייעודית לעברייני מין. שירות המבחן הוסיף ובחן את הערבים שהוצעו על-ידי העורר והתרשם שמדובר בקרובי משפחה המביעים דאגה למצבו של העורר וכן מסתייגים מהתנהגות עוברת חוק. במכלול הדברים, המלצת שירות המבחן הייתה לדחות את הדיון בעניינו של העורר בשבועיים, על מנת שניתן יהיה לבחון את האפשרות להשגת מימון למסגרת הטיפולית וכן לצורך בחינת התאמתו אליה.

7. ביום 22.11.2020 נערך דיון נוסף בעניינו של העורר ובו הורה בית המשפט המחוזי, בהתאם לבקשת שירות המבחן, על הגשת תסקיר משלים בעניינו. להשלמת התמונה יצוין כי ביום 13.12.2020 ניתנה החלטה משלימה של בית המשפט המחוזי, אשר התירה לעורר לצאת ממעצר בליווי הוריו על מנת לקיים ריאיון לבחינת התאמתו למסגרת

8. ביום 27.12.2020 הוגש התסקיר המשלים בעניינו של העורר. בעיקרו של דבר, בתסקיר צוין כי גורמי המקצוע התרשמו שהעורר מביע רצון להשתלב במסגרת טיפולית וכן העריכו כי הוא יכול להיתרם מכך. בתסקיר צוין כי לצורך שילובו של העורר במסגרת הטיפולית עליו לעבור בדיקות שונות שאותן ניתן יהיה לבצע רק לאחר שישוחרר מאגף הבידוד שבו שהה נוכח המגבלות החלות בשל התפשטות נגיף הקורונה. שירות המבחן הדגיש כי המסגרת הטיפולית האמורה הינה מסגרת טיפול חוץ ביתית בעלת מוגנות גבוהה, אך אינה מהווה חלופת מעצר. בהקשר זה הוסבר, בין היתר, כי בסופי שבוע ובחגים יוכל העורר לצאת רק למקום שיאושר על-ידי בית המשפט ולשהות בו בנוכחות ערב מתאים. כן הודגש כי ייאסר על העורר לשהות בנוכחות קטינים ולהשתמש במכשיר הכולל גישה לאינטרנט. על רקע כל האמור, שירות המבחן המליץ לקבוע דיון נוסף בעניינו של העורר לאחר יום 7.1.2021, וציין כי עד מועד זה יגבש את המלצתו הסופית בעניין, ובמקביל לכך העורר יוכל להשלים את הבדיקות הנדרשות לצורך קליטתו.

9. בהמשך לכך, ביום 13.1.2021 הוגש עוד תסקיר מטעמו של שירות המבחן ובו צוין כי העורר השלים את הבדיקות הרפואיות הנדרשות לצורך קליטתו במסגרת הטיפולית וכן הביע מוטיבציה לשילובו במקום. כן צוין כי בעת שהותו במעצר שולב העורר בקבוצה למניעת אלימות וכי הוא משתף פעולה עם גורמי המקצוע. על כן, המלצת שירות המבחן הייתה להורות על שחרורו של העורר למסגרת הטיפולית האמורה בלווי הערבים שנבחנו. עוד הומלץ כי אם העורר יפר את תנאי שחרורו, יושעה מהמסגרת או יצא לחופשות, הוא ישהה בבית הוריו, ללא נוכחות אחיו הקטין, ללא גישה לאינטרנט וכן ייאסר עליו להשתמש בסמים ובאלכוהול. לבסוף, שירות המבחן המליץ להטיל צו פיקוח בעניינו של העורר לתקופה של שישה חודשים.

10. בסופו של דבר, לאחר שהתקיים עוד דיון בעניינו של העורר בבית המשפט המחוזי, הוא הורה על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים נגדו.

11. בהחלטתו ציין בית המשפט המחוזי כי ככלל אין מקום להורות על שחרורו של נאשם בעבירות מין לחלופת מעצר למעט במקרים חריגים. בית המשפט המחוזי הדגיש כי הדברים אמורים אף ביחס לעבירות מין שבוצעו דרך האינטרנט, נוכח החשש מהמשך ביצוע המעשים גם במסגרת חלופת מעצר ואף במעצר בפיקוח אלקטרוני. בהתייחסו לנסיבותיו הקונקרטיות של העורר, ציין בית המשפט המחוזי כי לעורר מיוחסות עבירות מין חמורות שבוצעו לכאורה על פני שנים רבות וכי מעשיו אף חרגו מהמרחב הווירטואלי כאשר נפגש עם אחד הקטינים. באשר לחלופה הטיפולית המוצעת, בית המשפט המחוזי ציין כי ככלל השלב הראוי לבחינתה הוא במסגרת גזירת הדין, אך הוסיף ועמד על התנאים שנקבעו בפסיקה לצורך בחינתה כבר בשלב המעצר (בהפנותו להלכה שנקבעה בבש"פ 1981/11 מדינת ישראל נ' סויסה(להלן: הלכתסויסה)). בית המשפט המחוזי קבע כי העורר אינו עומד בתנאים שנקבעו בהלכת סויסה, בציינו, בין היתר, כי לא היה מצוי בקהילה טיפולית קודם לביצוע העבירות שבגינן נעצר, וכי נשקפת ממנו מסוכנות מובהקת. בית המשפט המחוזי הוסיף כי קיימים אף קשיים בלתי מבוטלים באשר ליכולתה של המסגרת המוצעת לאיין את מסוכנותו של העורר, בשים לב לכך שלא הובהר בתסקיר כיצד ניתן למנוע, אם בכלל, גישה לרשת האינטרנט. על כן, במכלול הנסיבות, קבע בית המשפט המחוזי כי אין מקום לשחרר את העורר לחלופה הטיפולית שהוצעה.

הערר

12. הערר שבפני נסב כאמור על החלטתו האמורה של בית המשפט המחוזי. בתמצית, העורר טוען כי שגה בית המשפט המחוזי בעת שנמנע מלהורות על שחרורו למסגרת הטיפולית המוצעת. העורר מדגיש כי בניגוד לקביעותיו של בית המשפט המחוזי הוא עומד בתנאים שנקבעו בהלכת סויסה. בהקשר זה, העורר מציין כי כבר בשנת 2017 היה משולב בטיפול פסיכולוגי טרם מעצרו (במשך כשנה) וכי נוכח האמור בתסקירים שניתנו על-ידי שירות המבחן קיים פוטנציאל הצלחה גבוהה להליך הטיפולי בעניינו. העורר מדגיש כי הוא נעדר עבר פלילי, מודה בעבירות המיוחסות לו ומבטא רצון גדול להשתקם. העורר מוסיף כי יש במסגרת הטיפולית לאיין את המסוכנות הנשקפת ממנו בשים לב לכך שהיא אינה כוללת גישה לאינטרנט.

13. הדיון בערר התקיים בפני ביום 26.1.2021 ובו הדגיש בא-כוח העורר כי העורר מאובחן כבעל הפרעה התפתחותית במובן זה שתודעתו היא ילדותית. בא-כוח העורר הוסיף כי העורר בעל מוטיבציה גבוהה להצלח בטיפול, כי הוא מודה ומקבל אחריות לעבירות שביצע, אם כי קיימת מחלוקת לגבי חלק מהן, וכי מתקיימים מגעים בעניין זה עם המדינה על מנת להגיע להסדר טיעון. כן הדגיש בא-כוח העורר כי לא צפויה להיות לעורר גישה לאינטרנט במסגרת הטיפולית. העורר עצמו, שהשתתף בדיון במסגרת היוועדות חזותית, הוסיף כי הוא מודע לכך שאין ביציאתו למסגרת טיפולית להשליך על עונשו במידה ויורשע בסופו של ההליך. העורר הוסיף לגבי חוויותיו הקשות נוכח תנאי המעצר בהם הוא נמצא בהיותו אסיר טעון הגנה.

14. מנגד, באת-כוח המדינה הדגישה בדיון כי יש להותיר את הבחינה של האפיק הטיפולי לשלב של גזירת הדין בסיומו של ההליך. כך, על-פי אמות המידה של הלכת סויסה וביתר שאת בהתחשב בכך שהמסגרת הטיפולית שנבחנה היא ארוכת טווח, ומיועדת לתקופה של שנה (כבסיס) עד שלוש שנים (להמשך הטיפול). בנסיבות אלו, כך נטען, יש להמתין להתקדמות ההליך העיקרי. עוד עמדה באת-כוח המדינה על המסוכנות הרבה הנשקפת מן העורר נוכח המעשים המיוחסים לו, כפי שאף צוין בתסקיר בעניינו, וכן הדגישה כי אין במסגרת המוצעת, שאינה מהווה חלופת מעצר, לאיין מסוכנות זו. באת-כוח המדינה עמדה על כך שלא ניתן למנוע לחלוטין את גישתו של העורר לאינטרנט. בהתייחס לאמות המידה של הלכת סויסהבאת-כוח המדינה הוסיפה וציינה כי הטיפול הפסיכולוגי שקיבל העורר בעבר החל רק לאחר שהוגשה נגדו תלונה, וכי המעשים המיוחסים לו מצביעים כי גם לאחר הטיפול האמור חזר לסורו.

דיון והכרעה

15. המקרה דנן עורר אצלי התלבטות ממשית. אכן, ברגיל נקודת המוצא היא כי מקומו של ההליך הטיפולי הוא בשלב של גזירת הדין (ראו: הלכת סויסה, בפסקאות 7-8; בש"פ 7873/12 פלוניני' מדינת ישראל, פסקה 18 (20.11.2012); בש"פ 1459/20 פלוניני' מדינת ישראל, פסקה 9 (3.3.2020)). כמו כן, בנסיבות העניין, בשים לב להיקף המקרים המיוחסים לעורר ולחומרתם, המסוכנות הנשקפת ממנו היא משמעותית ביותר. לצד זאת, ניתן היה להתרשם מכנות רצונו של העורר, שהינו אדם צעיר ללא עבר פלילי קודם, הנתמך על-ידי הוריו, להתחיל בטיפול באופן שאינו תלוי ב"שכר ועונש" במישור הפלילי. הדברים קיבלו ביטוי גם בהמלצתו של שירות המבחן לאחר שערך בחינה מעמיקה בעניין זה. כמו כן, ניתן להתרשם ממצוקתו של העורר, ששולב באגף "טעוני הגנה" במהלך תקופת מעצרו.

16. בנסיבות אלה, דומה כי השיקול העיקרי השוקל כנגד היעדרות לערר הוא החשש, שעליו עמד בית המשפט המחוזי, כי השהות במסגרת הטיפולית המוצעת, שכאמור אינה מהווה מסגרת נעולה וכוללת גם אפשרות ליציאה לביקורי בית, עלולה להיות לא הרמטית דיה מבחינת הגישה לאינטרנט - כך באופן כללי וכך במידה מוגברת מהיבטו של

העורר שפעילותו בזירה זו הייתה עוצמתית במיוחד ושימשה כמצע המרכזי לביצוע עבירות המין המיוחסות לו.

17. הדרך שבה מצאתי לאזן בין השיקולים שהוצגו היא לקבל את הערר בחלקו אך במובן זה ששירות המבחן יגיש תסקיר משלים שבו יתייחס בפירוט לשאלה מהם האמצעים הננקטים במסגרת הטיפולית למניעת גישה לאינטרנט, כמו גם להסדרים המוצעים ביחס לחופשות מן המסגרת הטיפולית (מבחינת ההרמטיות של הפיקוח בהיבט זה). למעשה, אף בית המשפט המחוזי ציין בהחלטתו כי התסקיר האחרון שהוגש לא היה מספיק ברור ביחס לכך. לשיטתי, יש מקום לאפשר את שחרורו של העורר למסגרת הטיפולית אך אם בית המשפט המחוזי ישתכנע כי מתקיימים מספר תנאים: ראשית, כי קיימת מניעה מוחלטת מגישה לאינטרנט במסגרת הטיפולית (בין היתר יש להבטיח כי לעורר לא תהא גישה ממכשיר הטלפון האישי שלו, או ממכשירים אחרים), וכי ננקטת אכיפה בעניין זה; שנית, כי בשלב ראשון תתאפשר שהותו של העורר במסגרת הטיפולית ללא יציאה לחופשות (מלבד ביקורי משפחה, ככל שאלה אפשריים), ועניין זה יישקל רק לאחר תקופת הסתגלות והשתלבות במסגרת הטיפולית שבמהלכה יוכיח העורר את מחויבותו; שלישית, כי אם תימסר מהמסגרת הטיפולית הודעה שהעורר הושעה ממנה או הפר את תנאיה הוא יוחזר לאלתר למעצר מאחורי סורג ובריח, להבדיל מהעברתו לחלופת מעצר ביתית, עד לקיום דיון מחודש בתנאי מעצרו; ורביעית, לצד כל האמור, כי המעבר למסגרת הטיפולית ילווה גם בצו פיקוח הדוק.

18. התסקיר המשלים, שהכנתו קלה יחסית, יוגש לבית המשפט המחוזי בתוך שבועיים מיום מתן החלטה זו. לאחר מכן בית המשפט המחוזי יחזור ויבחן את הנושא בהתאם להנחיות שלעיל, על מנת לבחון האם יש בדברים לתת מענה לחששות שהעלה. ככל שניתן יהיה להשיב על שאלה זו בחיוב – בית המשפט המחוזי יכלול בהחלטתו הוראות מדויקות ביחס לחזרתו של העורר למעצר אם לא יעמוד בתנאים שיקבע. עוד מובהר כי אם בית המשפט המחוזי יסבור כי לא ניתן יהיה לקבוע מסגרת "הרמטית" דיה לפיקוח על העורר – הוא יהא רשאי להשאיר את ההחלטה בדבר המעצר עד תום ההליכים בעינה.

19. סוף דבר: הערר מתקבל באופן חלקי כמפורט בפסקאות 17-18 לעיל.

ניתנה היום, ט' ובשבט התשפ"א (28.1.2021).

ש ו פ ט ת